

PAUL DELVAUX: SCHILDER VAN EEN ANDERE WERKELIJKHEID

Paul weer naar Brussel, maar de zomervakanties bracht Paul grotendeels door in het dorpje Antheit.

Ook heel vroeg in zijn leven kwam Paul al regelmatig naar onze kust. Een bepaalde periode bleef hij er vertoeven en zo werd daar in de duinen van St. Idesbald door de Stichting Paul Delvaux onder leiding van Charles van Deun, neef van de kunstenaar een museum opgericht gewijd aan deze kunstenaar. Een pracht van een museum met cafetaria en terras en waar eind van dit jaar werken worden uitgevoerd om nog meer extra ruimte bij te creëren.

Ooit vroeg iemand waarom zo'n groot Waals kunstschilder als Paul Delvaux een museum aan hem gewijd op Vlaamse bodem had laten oprichten. Delvaux ant-

woordde daarop: «Ja, de duinen zijn er zo mooi en de zee is er zo dichtbij.» En daar was voor Paul Delvaux alles mee gezegd.

Zijn museum in St. Idesbald is overigens het mooiste en vriendelijkste museum dat we ooit aanschouwden, een kleinood van zeer grote waarde.

Poëzie op groot formaat

In de zachte herfstzon - l'été indien - genieten we van het gezelschap van deze edele man. Paul Delvaux is een aristocraat die eigenlijk het meest houdt van gewone mensen, wars als hij is van overdreven publiciteit en snobistisch gedoe rond zijn figuur. Over zichzelf is hij

Hij is oud geworden, heel oud zelfs(90) maar nog steeds spiritueel. Zijn ogen zijn traag geworden evenals zijn bewegingen maar nog steeds schetst deze Maître in zijn atelier te Veurne. Tekenen is voor hem altijd al van essentieel belang geweest. «Pas als je perfect kunt tekenen, kun je ook aan schilderen gaan denken.» Aldus deze grootste hedendaagse Belgische meester. Het zuiver ambachtelijke van de schilderkunst, een techniek die hij in de loop van zijn kunstenaarsleven tot op renaissance-niveau heeft ontwikkeld, zullen steeds kenmerkend blijven voor zijn waardevolle oeuvre.

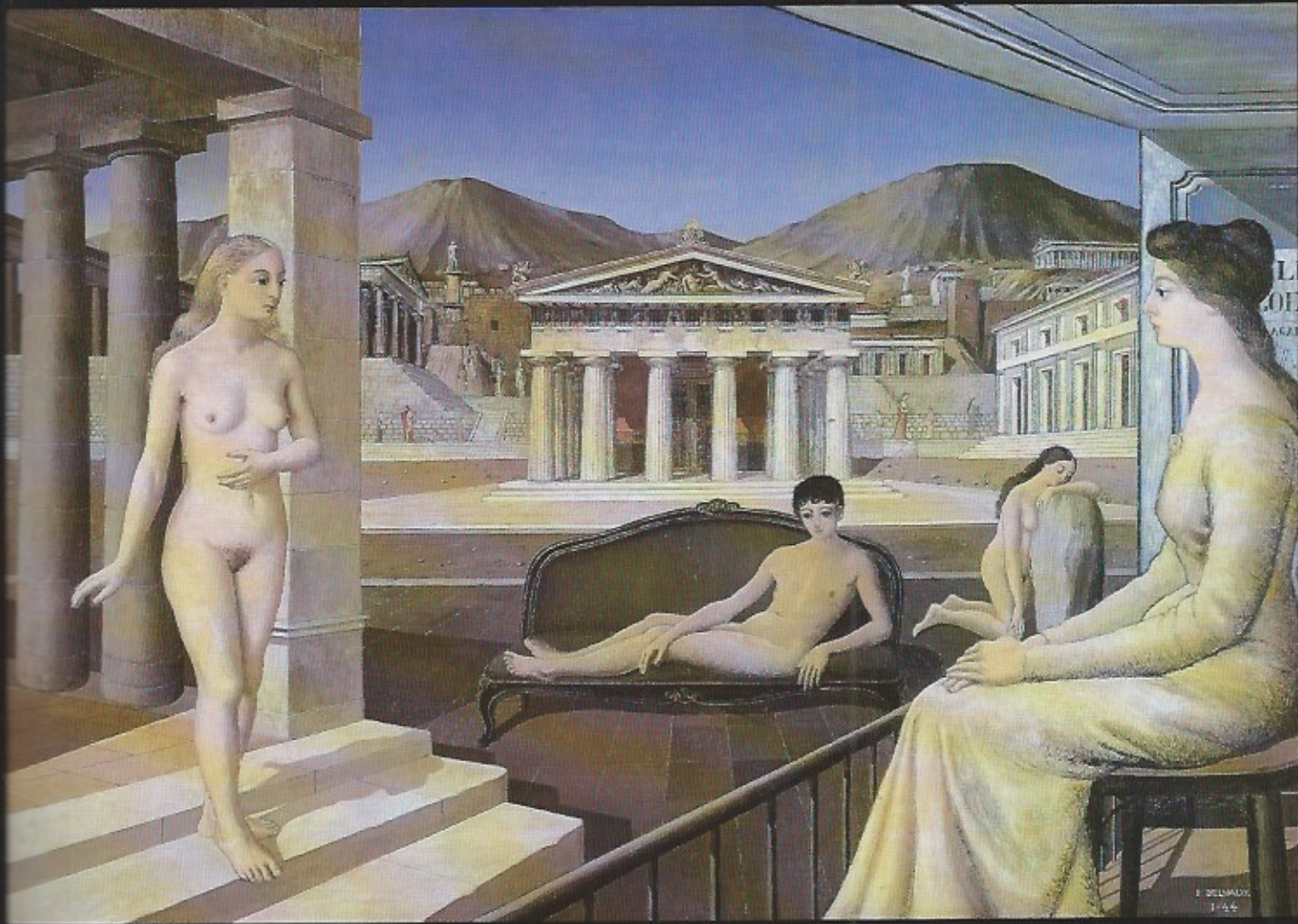
90 jaar Paul Delvaux

Waarom men geboren wordt en waar bepaalt met niet zelf, waar men wil sterven kan men soms wel bepalen en dat men gaat sterven is een zekerheid. Paul Delvaux leeft ermee zonder angst.

Maar eerst dit, de ouders van Paul Delvaux, de toentertijd zeer bekende advocaat Jean Delvaux en diens echtgenote Laure Jamotte woonden in Brussel, in de Rue de l'Arbre nr. 10. Het echtpaar zou twee kinderen krijgen, twee zoons. De oudste werd kunstschilder, de tweede advocaat. Toen het moment van haar eerste bevalling naderde, verhuisde Laure zoals dat toen nog de traditie was naar haar moeder. Dat was in het Haspengouwse dorp Antheit (3.500 inw.). Paul Delvaux werd er geboren op 23 september 1897. Iedereen was opgetogen, ook al kon niemand de grote roem vermoeden die het kind ooit te beurt zouden vallen. Na de bevalling trok Laure met haar zontje

Chrysis vermeldt de catalogus... olie op hout... formaat 160 x 140... gedateerd 1967 ... privé bezit.

*Le canape vert... olie op doek... 130 × 210
... uit 1944.*

overigens zeer gesloten, zelfs tegenover zijn beste vrienden is hij dat altijd gebleven. Over zijn intiem gevoelsleven heeft hij nooit veel gepraat, zelfs nu nog niet. Wel over zijn gevoelens wat kunst betreft maar ook dan blijft hij eerder gereserveerd. Hij houdt zichzelf zoveel mogelijk op de achtergrond, zijn vleugels houdt hij als het ware om zich heen geworpen, om ze dan in de vaart van zijn creatieve arbeid weer wijd uit te slaan. Hij is dan alleen met zijn trage dromen, al het andere is hem onverschillig.

Paul Delvaux werkt het liefst op groot formaat: doeken van 1,50 bij 2,60m, maar zijn penselen zijn klein, nr. 2 of 3 met soms een nr. 7 voor de grote vlakken. Altijd heeft hij een doekje bij de hand onder zijn palet, waarmee hij fouten herstelt.

Het geduldige werk van een ambachtsman die de visie van de dichter in hem tracht te vangen in lijn, vorm en kleur. Hij schildert zoals de groten schrijven, de groten die het obscure woord vermijden en bij wie men geen woordenboek nodig heeft. Hij vertaalt de poëzie die in hem leeft en waarnaar de vormen en kleuren zich uiteraard moeten voegen. Een poëzie die permanent in hem leeft en die tientallen jaren nodig heeft gehad om begrepen te worden.

En nog steeds gaan al te veel vreemde

toeschouwers voorbij aan de vreemde poëzie in het werk van Delvaux. Zij ondergaan het zonder dat bij hen de ontroering overkomt die de schilder vervuld heeft.

«Een naakte vrouw ligt uitgestrekt in een stationskamer met naast zich een stromende locomotief, of men ziet haar versierd met bloemen, voor een gashouder. «Waarom»? Niemand zal u dit magisch-realistisch tafereel ooit kunnen onthullen.

Het is een poëzie die regelrecht ontspruit aan het subtiële universum dat de kunstenaar zich in de loop van zijn leven geschapen heeft, een universum dat het harde en monsterlijke van deze tijd aan de volmaakte schoonheid paart. Alles is afgewogen, kleuren en contrasten, geometrische vormen en vloeiende lijnen, naakte spoorwegstations, bloemen, een maansikkel... een... een andere wereld. Soms schijnbaar dichtbij maar onbereikbaar.

Is Delvaux een surrealist?

Men heeft Paul Delvaux inderdaad ingedeeld bij de surrealisten, dit vanwege het schokelement dat zijn werk bevat en ook omdat hij ongewone verbanden legt. Maar is Paul Delvaux werkelijk een surrealist? De surrealisten zoals Salvador

Dali en René Magritte probeerden de toeschouwers te overrompelen met een schokeffect. Dali's Heilige Antonius houdt een gigantisch monster tegen met een minuscule kruisbeeldje... Magritte installeert een doods-kist op een sofa enz...

Bij Delvaux is het anders, er is geen schok, maar hier staat men voor een samenspel van elementen die niet bestemd zijn om samen te leven. Dat geeft aanvankelijk een gevoel van vervreemding dat later evenwel in bewondering overgaat.

Sommige van zijn werken roepen strofen op van Gluck of Bach of de «vaste et tendre apaisement» van Verlaine. Office du Soir heet het. Twee naakte jonge vrouwen zitten voor een verlaten tempel en een tovenaars gekleed in een vreemde toga bespeelt een fluit. Een nocturne dit schilderij.

Wie Delvaux nog beter wil leren kennen moet zijn museum bezoeken te St. Idesbald waar een fotoreeks op bijzonder knappe wijze het leven evocert van deze beroemde Belgische kunstschilder.

CW.